

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Ewa Blumczyńska

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim

z dnia 19 lipca 2021 r.

sygn. akt I C 1194/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

- 1) w punkcie pierwszym zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6.015,14 zł (słownie: sześć tysięcy piętnaście złotych 14/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 marca 2019 r. do dnia zapłaty;
- 2) w punkcie trzecim nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim od pozwanego kwotę 119,52 zł, a od powoda kwotę 129,48 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych;
- 3) w punkcie czwartym zasądzoną kwotę obniża do 195,36 zł;

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 462 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Ewa Blumczyńska

UZASADNIENIE

Powód M. S. w pozwie wniesionym w dniu 17 czerwca 2019 r. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. domagał się zasądzenia 10.001,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie naliczanymi od 14 marca 2019 r. do dnia zapłaty, a także zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powyższego żądania wskazał, że zawarł z R. F. umowę cesji wierzytelności, na podstawie której nabył przysługującą poszkodowanemu wierzytelność przypadającą od pozwanej w związku z likwidacją szkody w pojeździe marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) powstałą w wyniku zdarzenia drogowego w dniu 23 lutego 2019 r. Na dzień zdarzenia sprawca wypadku objęty był ochroną ubezpieczeniową w zakresie odpowiedzialności

cywilnej na podstawie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pojazdów mechanicznych. W wyniku postępowania likwidacyjnego pozwana uznała swoją odpowiedzialność za powstałą szkodę i wypłaciła odszkodowanie w kwocie 26.727,94 zł. Obecnie powód dochodzi części odszkodowania (ponad kwotę przyznaną przez ubezpieczyciela) z tytułu zaniżenia kosztów naprawy, niezbędnych do przywrócenia uszkodzonego pojazdu do stanu sprzed zdarzenia powodującego szkodę, bowiem ze sporządzonej przez powoda kalkulacji naprawy wynika, iż koszty naprawy uszkodzonego pojazdu to kwota 41.115,95 zł.

W dniu 25 września 2019 r. Sąd Rejonowy w Grodzisku Wlkp. w osobie Referendarza Sądowego w sprawie o sygn. akt I Nc 677/19 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, gdzie orzekł zgodnie z roszczeniem powództwa.

W przypisanym terminie wpłynął sprzeciw pozwanej, która wносиła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W uzasadnieniu strona pozwana nie zakwestionowała odpowiedzialności za powstałą szkodę, jednakże podniosła brak legitymacji procesowej powoda oraz uwzględnienie w przedstawionej przez powoda kalkulacji jedynie oryginalnych części samochodowych bez zawarcia w cenach części rabatów oferowanych przez pozwanego. Według pozwanego, naprawa przeprowadzona zgodnie z wytycznymi zawartymi w kalkulacji pozwanego pozwalała na doprowadzenie uszkodzonego pojazdu do stanu sprzed szkody. Co więcej, pozwany informował poszkodowanego o możliwości dostarczenia oryginalnych części zamiennych w atrakcyjnych cenach z uwzględnieniem dodatkowego rabatu, z czego poszkodowany nie skorzystał.

Pismem z dnia 12 stycznia 2020 r. powód w związku z treścią opinii biegłego sądowego w dziedzinie techniki samochodowej kalkulacji warsztatowej i wyceny pojazdów rozszerzył wniesione w sprawie powództwo o kwotę 2.398,15 zł, tym samym wnosząc o zasądzenie od pozwanej kwoty 12.399,15 zł.

Strona pozwana w piśmie z dnia 18 marca 2021r. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych a także opłaty skarbowej od pełnomocnictwa z uwagi na bezzasadność żądania pozwu, również co do kwoty o którą rozszerzono powództwo.

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy w Grodzisku Wielkopolskim:

1) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 12.399,15 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od następujących kwot i dat:

- od kwoty 10.001,00 zł od dnia 14.03.2019r do dnia zapłaty

- od kwoty 2.398,15 zł od dnia 5.03.2021r do dnia zapłaty;

2) w pozostałym zakresie powództwo oddalił;

3) nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim kwotę 119,00 zł tytułem niewiszczonych kosztów sądowych;

4) zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.918 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 3.600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego:

W dniu 23 lutego 2019 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego uszkodzony został pojazd marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...), stanowiący własność R. F.. Sprawca szkody objęty był ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów udzieloną przez pozwaną. Poszkodowany właściciel wskazanego wyżej pojazdu zgłosił szkodę pozwanej, która – po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego – przyjęła co do zasady swoją odpowiedzialność za szkodę powstałą w wyniku zdarzenia komunikacyjnego z dnia 23 lutego 2019 r. i z tego tytułu decyzją z dnia 13 marca 2019 r. przyznała odszkodowanie w wysokości 26.727,94 zł.

Na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 26 marca 2019 r. została scedowana na rzecz powoda M. S. wierzytelność z tytułu odszkodowania za szkody w pojeździe poszkodowanego, wynikłej z kolizji z dnia 23 lutego 2019 r. samochodu marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Na jej podstawie powód stał się legitymowany czynnie do dochodzenia ww. odszkodowania.

Powód uznając, iż wysokość należnego odszkodowania została przez pozwaną zaniżona, zlecił sporządzenie kalkulacji naprawy, z której wyniknęło, iż naprawa uszkodzonego pojazdu wynosić będzie 41.115,95 zł. Natomiast z kalkulacji naprawy przeprowadzonej przez pozwaną koszt ten wynosił 26.827,94 zł, bowiem uwzględniał rabaty uznawane przez stronę pozwaną.

Biegły sądowy w dziedzinie kalkulacji warsztatowej i analizy kosztorysów, w tym A. i E. techniki samochodowej dr inż. M. C. na podstawie zebranych informacji ustalił, iż całkowity koszt naprawy, pozwalającej na przywrócenie samochodu marki O. (...) do stanu sprzed wypadku komunikacyjnego z dnia 23 lutego 2019 r., wyniósł 39.127,09 zł. Naprawa na częściach O i Q jest wystracząca do przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody.

Powódka pismami z dnia 12 stycznia 2021 r. nie wniosła zarzutów do opinii biegłego sądowego, jednakże rozszerzyła swoje powództwo o kwotę 2.398,15 zł. Natomiast pismem z dnia 12 stycznia 2021 r. strona pozwana zakwestionowała opinię biegłego sądowego M. C. w zakresie braku zastosowania rabatów na części oryginalne oraz materiały lakiernicze, wnosząc o złożenie pisemnej opinii uzupełniającej. Pozwana w odpowiedzi na rozszerzenie powództwa wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

W opinii uzupełniającej sporządzonej 6 kwietnia 2021 r. biegły sądowy wskazał, iż w sytuacji zastosowania rabatów pozwanej 18% na części oraz 40% na materiał lakierniczy – koszt naprawy uszkodzeń pojazdu to kwota 32.743,08 zł.

Przy powyższych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń za szkodę, z której powód wywodzi swoje roszczenia, stanowiły przepisy art. 436 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c. w zw. z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej: u.u.o.). W świetle ich treści ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego ponosi odpowiedzialność w takim zakresie, w jakim obciąża ona sprawcę szkody. Granice powołanej odpowiedzialności wyznacza zatem przede wszystkim zasada pełnego odszkodowania. Zgodnie z powołaną zasadą odszkodowanie winno przywrócić w majątku poszkodowanego stan sprzed zdarzenia powodującego szkodę. Jego wysokość winna zatem odpowiadać rozmiarom wyrządzonej szkody.

Pozwana nie kwestionowała swojej odpowiedzialności za przedmiotową szkodę co do zasady. Bezsporne było to, iż doszło do kolizji drogowej spowodowanej przez osobę, ubezpieconą w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Spór pomiędzy stronami ograniczał się do wysokości powstałej wskutek przedmiotowego zdarzenia szkody, wyznaczającej zakres odpowiedzialności pozwanej, to jest wysokości należnych poszkodowanemu kosztów naprawy pojazdu.

Za usprawiedliwioną w świetle art. 510 k.c. należało uznać legitymację czynną powoda w niniejszym procesie. Uzasadniała ją bowiem cesja wierzytelności dokonana przez poszkodowanego i jego następcę prawnego (art. 509 k.c.). Fakt zawarcia skutecznej umowy cesji był w sprawie kwestionowany. Niemniej poszkodowany potwierdził fakt zawarcia umowy. W myśl art. 510 § 2 k.c. nie jest wymagane, aby zobowiązanie będące przedmiotem cesji zostało w samej umowie przelewu wymienione. Dlatego przyjmuje się, że przelew jest materialnie kauzalny, bowiem jego ważność zależy od istnienia tego zobowiązania. Nie jest natomiast formalnie kauzalny, ponieważ brak obowiązku wymieniania w jego treści tego zobowiązania. W trosce o ważność samoistnej umowy przelewu wierzytelności cedent i cesjonariusz powinni w sposób wyraźny bądź per facta concludentia porozumieć się co do causa dokonanego przelewu. W umowie cesji, strony dokładnie i wyczerpująco określiły przyczynę (causa) zawarcia tej umowy oraz zakres roszczeń poszkodowanego scedowanych na nabywcę.

Niezbędne było zatem rozstrzygnięcie, czy obowiązek odszkodowawczy pozwanej rozciągał się na koszty nieuwzględniające rabatów w wysokości 18% na części oraz 40% na materiały lakiernicze obowiązujące u kontrahentów strony pozwanej, z którymi zawarła ona porozumienie.

Zgodnie z ugruntowanym w judykaturze stanowiskiem powstanie szkody (uszczerbku w majątku poszkodowanego) należy łączyć już z chwilą uszkodzenia pojazdu. Nie mają zatem znaczenia późniejsze zdarzenia, w tym fakt naprawienia samochodu. Naprawa dokonana przed uzyskaniem świadczenia od ubezpieczyciela, jej koszt i faktyczny zakres nie ma bowiem zasadniczego wpływu na sposób ustalania wysokości odszkodowania. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 7 grudnia 2018 r. (w sprawie o sygn. akt III CZP 72/18) stwierdził, że jeśli poszkodowany przeprowadzi naprawę pojazdu uszkodzonego w wypadku przed wypłatą odszkodowania, sąd powinien ustalić jego wysokość w kwocie pokrywającej niezbędne i ekonomicznie uzasadnione wydatki (por. również uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., III CZP 80/01 i z dnia 17 maja 2007 r., III CZP 150/06, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1994 r., III CZP 71/94, z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, z dnia 13 czerwca 2013 r., III CZP 32/03, z dnia 14 września 2006 r., III CZP 65/06, z dnia 26 lutego 2006 r., III CZP 5/06, z dnia 24 sierpnia 2017 r., III CZP 20/17, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2001 r., V CKN 266/00, z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 908/00, z dnia 12 lutego 2004 r., V CK 187/03, z dnia 21 sierpnia 2012 r., II CSK 707/12 i z dnia 8 września 2017 r., II CSK 857/16).

Na podstawie opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej ustalono, iż koszt przywrócenia przedmiotowego pojazdu do stanu sprzed kolizji wyniósł 39.127,09 zł. Strona pozwana zakwestionowała opinię co do zakresu nieuwzględnienia obowiązujących rabatów na części oraz materiały lakiernicze.

Zakład ubezpieczeń, w ramach odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, co do zasady zobowiązany jest do wypłaty odszkodowania obejmującego celowe i ekonomicznie uzasadnione koszty nowych części służących do naprawy uszkodzonego pojazdu.

Zarzut naruszenia zasady minimalizacji szkody poprzez nieuwzględnienie w kosztach naprawy cen części i materiału lakierniczego w wysokości uwzględniających rabat, jaki poszkodowany mógłby uzyskać dokonując zakupu tych części i materiału lakierniczego u podmiotów współpracujących z pozwanym jest nietrafiony. Poszkodowany nie ma bowiem obowiązku wykazywania się ponadprzeciętną aktywnością w poszukiwaniu najtańszego warsztatu. Obowiązek minimalizacji szkody nie może bowiem być rozumiany jako obowiązek poszukiwania podmiotu, który oferuje części zamienne i materiał lakierniczy niezbędne do naprawy uszkodzonego pojazdu, jak najtaniej z pominięciem przesłanki jakości. Poszkodowany przy wyborze konkretnego warsztatu może kierować się nie tylko przesłankami o charakterze finansowym, ale również innymi takimi jak ich fachowością, rzetelnością technicznej obsługi i poziomem prac naprawczych oraz określonymi niekiedy profitami połączonymi ze stałą obsługą serwisową (por. uchwała SN z dnia 13 czerwca 2003 r., sygn. akt III CZP 32/03).

Zauważyć należało przy tym, iż zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 2 października 2019 r., sygn. akt II Ca 922/19 wszystkie powoływane przez stronę pozwaną porozumienia dotknięte są jeszcze jedną wadą, która wykluczała w istocie ich zastosowanie. Otóż zakładają one rabat nie od cen części czy materiałów lakiernicznych wynikających z kalkulacji biegłego, czyli wynikających z programów kalkulacyjnych zastosowanych do wyliczenia wysokości odszkodowania (A.), ale od "cen detalicznych obowiązujących w danym punkcie sprzedaży" (§ 1 pkt 2 każdego porozumienia). Owe ceny detaliczne nie są znane, strona pozwana ich nie przedstawiła, a zatem nie mogła się na nie powołać, a tylko znając te ceny obowiązujące u kontrahentów strony pozwanej z tych porozumień, można było ustalić wiążąco ceny, w jakich powód mógł ostatecznie nabyć te materiały lakiernicze z rabatem ubezpieczyciela. (...) Obniżenie więc o rabat ubezpieczyciela cen wynikających z systemu A., a nie cen detalicznych obowiązujących u kontrahentów ubezpieczyciela, byłoby operacją nie mającą podstaw. Przeciwnie w skrajnym przypadku owe ceny detaliczne mogły być o wartość tych rabatów wyższe od tych wynikających z A., przez co ich obniżenie o wielkość rabatu zrównywałoby je dopiero z cenami ustalonymi przez biegłego.

Mając na względzie powyższe, biorąc pod uwagę przeprowadzone dowody, uznać należało, że celowe i ekonomicznie uzasadnione dla przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody było zastosowanie do jego naprawy cen oryginalnych części zamiennych z sieci dealerskiej O.. Owe koszty, opierając się na opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej, Sąd Rejonowy ustalił zatem na kwotę 39.127,09 zł.

W toku postępowania likwidacyjnego, na etapie przedprocesowym, pozwana wypłaciła poszkodowanym odszkodowanie w kwocie 26.727,94 zł. Różnica pomiędzy ustalonymi przez Sąd I instancji kosztami przywrócenia pojazdu do stanu sprzed szkody a tą kwotą to 12.399,15 zł zasądzeniu podlegała więc od pozwanej na rzecz powoda powołaną kwotę wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 10.001,00 zł od dnia 14 marca 2019r. do dnia zapłaty, to jest od dnia następującego po wydaniu ostatecznej decyzji przez pozwaną w przedmiocie odszkodowania za szkodę w pojeździe oraz od kwoty 2.398,15 zł od dnia 05 marca 2021r. do dnia zapłaty. Od tego dnia ubezpieczyciel opóźnił się ze spełnieniem świadczenia, co do rozszerzonego powództwa – doręczono mu odpis pisma stanowiącego rozszerzenie żądania pozwu.

Podstawą rozstrzygnięcia o roszczeniu odsetkowym powoda były przepisy art. 481 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 u.u.o. Po upływie 30 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie zakład ubezpieczeń pozostawał bowiem w opóźnieniu z wypłatą odszkodowania.

W punkcie II wyroku Sąd Rejonowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie tj. w zakresie w jakim powód wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 2.398,15 zł od dnia 14 marca 2019 r.

Kierując się dyspozycją art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 83 ust. 2 oraz art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd I instancji nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 119,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt III wyroku).

Z kolei o kosztach orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty procesu w niniejszej sprawie składały się: wynagrodzenie pełnomocnika - 3.600 zł - § 2 pkt 5 i § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radcowskie (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265), opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł, opłata sądowa od pozwu - 501 zł, zaliczka na biegłego - 800 zł. W związku z powyższym od pozwanej na rzecz powoda zasądził kwotę 4.918,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt IV wyroku).

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana, zaskarżając go w części tj. w zakresie punktu I oraz punktu III oraz IV w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść wyroku, tj.:

1) art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że powód wykazał, aby koszty naprawy pojazdu O. (...) o nr rej.: (...) po szkodzie z dnia 23 lutego 2019 r. wynosiły 39.127,09 zł, podczas gdy nie udowodnił on powyższego;

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) brak należytego rozważenia zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności dokumentu kalkulacji naprawy nr (...) -01 sporządzonej przez nią w dniu 26 lutego 2019 r., opinii głównej oraz opinii uzupełniającej biegłego sądowego z dziedziny techniki samochodowej, porozumienia nr (...) oraz (...) załączonego do sprzeciwu od nakazu zapłaty, a także poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, w wyniku czego doszło do przyjęcia, że powodowi należne jest odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu marki O. (...) o nr rej.: (...) bez uwzględnienia rabatów na ceny części zamiennych w wysokości 18% oferowanych przez nią we współpracy z dystrybutorem części i materiałów, podczas gdy koszt naprawy pojazdu powinien wynosić 32.743,08 zł zgodnie z uzupełniającą opinią biegłego;

b) wyprowadzenie z zebranego materiału dowodowego wniosku nieprawidłowego, a mianowicie, iż uzasadniony koszt naprawy powypadkowej pojazdu O. (...) o nr rej.: (...) wynosił 39.127,09 zł brutto, podczas gdy analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że wynosi on 32.743,08 zł brutto;

c) na skutek powyższego także błędne uznanie przez, że po zdarzeniu z dnia 23 lutego 2019 r. powodowi należne jest odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu O. (...) o nr rej.: (...) w łącznej wysokości 39.127,09 zł brutto.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 361 k.c., 363 in fine k.c. w związku z art. 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że:

a) odszkodowanie tytułem kosztów naprawy pojazdu marki O. (...) o nr rej.: (...) jest należne bez uwzględnienia rabatów na ceny części zamiennych w wysokości 18% oferowanych przez nią we współpracy z dystrybutorem części i materiałów, a koszt naprawy pojazdu w kwocie 39.127,09 zł jest w niniejszej sprawie celowy i uzasadniony oraz pozostaje w normalnym adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 23 lutego 2019 r., podczas gdy celowe i uzasadnione odszkodowanie z tytułu kosztów naprawy w/w pojazdu winno być ustalone z uwzględnieniem rabatów na części O oraz z wykorzystaniem części jakości Q, tj. i powinno wynosić 32.743,08 zł brutto, zgodnie z uzupełniającą opinią biegłego;

b) poszkodowanego nie obciążał obowiązek minimalizacji szkody, podczas gdy w kosztorysie naprawy z dnia 26 lutego 2019 r. który poszkodowany otrzymał po oględzinach uszkodzonego pojazdu, a sam powód załączył do pozwu, znajduje się informacja o możliwości skorzystania z rabatów na części zamienne oraz materiały lakiernicze po skontaktowaniu się z pozwanym telefonicznie lub mailowo (str. 11 kalkulacji naprawy z dnia 26 lutego 2019 r.)

W powołaniu na ww. zarzuty pozwana wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości, tj. w punkcie I poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie oraz w punkcie III-IV poprzez stosunkowe rozdzielenie kosztów postępowania w I instancji i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych w postępowaniu przed Sądem I instancji;

2) zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych w postępowaniu przed Sądem II instancji.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o:

1) oddalenie apelacji pozwanej jako bezzasadnej;

2) zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie;

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo uzasadniona.

Niniejsza sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, do którego zastosowanie mają przepisy art. 5051 k.p.c. - art. 50514 k.p.c. i zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ pkt 1 i 2 k.p.c. można oprzeć ją wyłącznie na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Ustalenia faktyczne są bowiem konsekwencją uprzedniego dopuszczenia określonych dowodów, ich przeprowadzenia, a następnie oceny. Zarzut poczynienia ich w sposób błędny nie ma zatem charakteru samoistnego.

Pozwana sformułowała zarzuty naruszenia norm z każdej z kategorii wskazanych w art. 505⁹ § 1¹ i § 2 k.p.c. Niezbędne było zatem w tym miejscu odniesienie się do tych z nich, które miały za przedmiot przeprowadzenie i ocenę dowodów oraz wnioskowanie Sądu Rejonowego. Tylko bowiem prawidłowo ustalony stan faktyczny daje podstawy do weryfikacji zastosowanych norm prawa materialnego.

W ocenie apelującej Sąd Rejonowy naruszył art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z wyrażoną w ww. przepisie zasadą swobodnej oceny dowodów sądy przypisują im wiarygodność, bądź jej odmawiają według doświadczenia życiowego, wiedzy, a także w sposób racjonalny, bezstronny oraz z uwzględnieniem zasad logicznego rozumowania. Podniesienie zarzutu naruszenia przedmiotowej reguły wymaga zatem wykazania jakie kryteria oceny naruszono w przypadku konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając. Niemniej zarzut sformułowany w apelacji nie spełniał w całości ww. wymagań. Pomimo powołania się bowiem w jego treści na ocenę dowodów i rozważenie materiału dowodowego obejmował on częściowo etap stosowania prawa materialnego. Przez pojęcie faktu rozumie się bowiem „wszelkie zjawiska świata zewnętrznego, przeszłe i teraźniejsze, wraz z ich właściwościami, jak również pewne stany lub przeżycia zachodzące w sferze psychicznej człowieka” (E. Rudkowska-Ząbczyk, w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. E. Marszałkowska-Krześ, komentarz do art. 227 k.c., Legalis 2021), a nie etap uznania, czy w danym stanie faktycznym dochodzone roszczenie jest uzasadnione. Faktami w niniejszej sprawie były zaś to ile wyniósł koszt naprawy w poszczególnych wariantach tj. z uwzględnieniem rabatów wynegocjowanych przez pozwanego i bez nich, a nie ocena, która z ww. opcji była zasadna. Pozwana nie kwestionowała jednak wiarygodności prowadzonej w niniejszej sprawie opinii biegłego, ani ustaleń poczynionych ww. zakresie na jej podstawie.

Faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia rozpoznawanego sporu było nadto to, czy pozwana zaproponowała poszkodowanemu dostęp do części i materiałów lakierniczych uwzględniających rabat na części na poziomie 18% i na materiał lakierniczy w wysokości 40%. Sąd Rejonowy przyjął w tym zakresie zgodnie z treścią decyzji z dnia 13 marca 2019 r., że ubezpieczyciel uwzględnił je w swojej kalkulacji (k. 9). Uzupełniania wymagało przy tym, że zaproponował on także skorzystanie z nich poszkodowanemu. Nadto pozwana przedstawiła umowy z podmiotami zapewniającymi możliwość skorzystania z nich dla jej klientów (k. 47-56).

Dowody: decyzja z dnia 13 marca 2019 r., k. 9 oraz porozumienie nr (...) wraz z załącznikami oraz porozumienie nr (...) wraz z załącznikami.

Niemniej ocena tego, jakie są skutki powyższego na treść wydanego rozstrzygnięcia następuje na etapie stosowania norm prawa materialnego. Stanie się zatem przedmiotem dalszych rozważań.

W tym miejscu weryfikacji należało poddać pierwszy z zarzutów apelacji. Zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Odpowiednikiem ww. regulacji na gruncie prawa procesowego jest zaś art. 232 k.p.c., na podstawie którego strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Rejonowy nie ustalił jednak, jak zdaje się twierdzić apelująca, iż faktycznie poniesione przez poszkodowanego koszty naprawy wynosiły 39.127,09 zł. Powód nie wykazał bowiem ww. faktu, a nadto nie sposób było przypisać mu obowiązku udowodnienia ww. okoliczności. Niemniej w niniejszej sprawie w zakresie dokonanej przez poszkodowanego naprawy zasadne było częściowe uzupełnienie ustaleń faktycznych Sądu I instancji. Zgodnie bowiem z treścią zeznań poszkodowanego, które Sąd Rejonowy przyjął za wiarygodne w całości nastąpiła ona w warsztacie określanym przez niego jako „naszym”, a którego właścicielką w 2019 r. była jego małżonka. Wskazał on jednocześnie, iż wypłacone odszkodowanie nie wystarczyło na zakup nowych części po cenach rynkowych. Nie skorzystał jednak z oferty ubezpieczyciela w zakresie ich zakupu oraz nabycia materiałów lakierniczych.

Dowód: zeznania poszkodowanego z dnia 26 maja 2021 r., k. 222-223, zapis obrazu i dźwięku, k. 224, min. 2:26-12:13.

Podsumowując ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy zostały przyjęte za własne przez Sąd Okręgowy. Stały się jednak miarodajne do oceny rozważań prawnych Sądu I instancji po ich uzupełnieniu ww. zakresie.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego zawarte w apelacji sprowadzały się do problematyki zasadności uwzględnienia rabatów na części oraz materiały lakiernicze wynegocjowanych przez pozwaną u współpracujących z nią podmiotami w kontekście obowiązku współdziałania wierzyciela tj. poszkodowanego.

Na podstawie art. 822 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Z kolei zgodnie z art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, a wysokość należnego świadczenia ustalana jest w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym. W związku z powyższym w przedmiotowej sprawie zastosowanie znalazła wynikająca z art. 361 § 2 k.c. zasada pełnej kompensacji szkody (uszczerbku majątkowego w dobrach prawnie chronionych). Ustalając wysokość należnego odszkodowania należało brać zatem pod uwagę, że świadczenie to pełni funkcję kompensacyjną, dlatego też jego kwota musi odpowiadać rozmiarom poniesionej szkody.

Wymagalność dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy nastąpiła w chwili wyrządzenia uszczerbku majątkowego w dobrach poszkodowanego (por. P. Sobolewski, w: Kodeks cywilny. Komentarz, red. Konrad Osajda, komentarz do art. 442¹ k.c., Legalis 2020) tj. kiedy naprawa nie mogła jeszcze nastąpić. Dlatego też, jak podnosi się w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., sygn. akt: V CKN 1273/00) „rzeczywista naprawa nie stanowi warunku dla dochodzenia odszkodowania z tytułu uszkodzonego samochodu, obliczonego na podstawie ustalonych kosztów naprawy”. Przyjęcie odmiennego stanowiska oznaczałoby zaś faktyczne ograniczenie uprawnień właściciela pojazdu, które jest pozbawione uzasadnienia prawnego. Powód nie był zatem, jak już wskazano powyższej, zobligowany do wykazania, jakie koszty naprawy poniósł poszkodowany, nie ciążył na nim bowiem obowiązek wykazania, że taka naprawa miała miejsce.

Niemniej przedmiotowa kwestia mogłaby mieć znaczenie w kontekście ustalenia, że naprawa dokonana przez poszkodowanego doprowadziła do restytucji. W niniejszej sprawie brak było jednak podstaw do przyjęcia, że wypłacone na etapie postępowania likwidacyjnego odszkodowanie było wystarczające do przywrócenia uszkodzonego pojazdu do stanu przed wypadku. Nie jest bowiem ono tożsame wyłącznie z przywróceniem mechanicznej sprawności.

Niezbędne było zatem ustalenie wysokości należnego odszkodowania, które obejmuje „celowe i ekonomicznie uzasadnione koszty nowych części i materiałów służących do naprawy uszkodzonego pojazdu” (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt III CZP 80/11) oraz rozstrzygnięcie, czy zastosowanie powinny mieć części oryginalne producenta pojazdu, czy też dostępne na rynku zamienniki. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w postanowieniu składu 7 sędziów z dnia 20 czerwca 2012 r., sygn. akt: III CZP 85/11 „oryginalność części wykorzystywanych do naprawy pojazdu stanowi istotny czynnik decydujący o tym, czy naprawa jest wystarczająca dla przywrócenia jego do stanu poprzedniego”. Nie chodzi jednak wyłącznie o części pochodzące od producenta, ale także części tej samej jakości, które od niego nie pochodzą. Nie budziło zatem wątpliwości, że ustalenia wysokości kosztów naprawy przez biegłego przy uwzględnieniu ww. części było w pełni uzasadnione.

Przechodząc do oceny tego, czy zasadne było zastosowanie rabatów pozwanej wskazać należało, że, jak prawidłowo podkreślił Sąd Rejonowy, poszkodowanemu przysługuje wybór warsztatu, któremu zleci on naprawę pojazdu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2003 r., sygn. akt III CZP 32/03). Wybór ten obejmuje nadto to, u kogo poszkodowany dokona zakupu środków niezbędnych w tym celu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 stycznia 2019 r., sygn. akt V ACa 754/18). Co do zasady naprawienie szkody winno nastąpić zatem przy uwzględnieniu kosztów rynkowych. Poszkodowany nie ma bowiem obowiązku nabycia części i materiałów lakierniczych od podmiotu wskazanego przez ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej sprawcy

wypadku, z którym nie wiąże go żadne uzgodnienia w zakresie sposobu naprawienia szkody, jak mogłoby być przy umownym ubezpieczeniu autocasco. Wysokość szkody wyrażają zatem hipotetyczne koszty naprawy pojazdu według cen rynkowych, zarówno w zakresie robocizny, jak i materiałów.

Podkreślenia wymagało także, że poszkodowany na ogół zleca naprawę powypadkową w określonym warsztacie, który przeprowadza ją kompleksowo, dokonując w tym zakresie zakupu potrzebnych części zamiennych. Zlecenie to w dużym stopniu opiera się zaś na zaufaniu zleceniodawcy do konkretnego podmiotu. Brak jest zatem podstaw do oczekiwania od poszkodowanego, by samodzielnie organizował proces zakupu części zamiennych do wykonania naprawy w wybranym przez siebie warsztacie, w szczególności iż w większości przypadków nie posiada takiej wiedzy.

Niemniej w okolicznościach faktycznych danej sprawy uwzględnienie ww. rabatów może okazać się zasadne tj. gdy poszkodowany posiada wiedzę w zakresie naprawy pojazdów i dokonuje jej samodzielnie. Taka sytuacja miała zaś miejsce w przedmiotowym procesie. Poszkodowany, zgodnie z treścią jego zeznań podniósł bowiem, że cała naprawa uszkodzonego pojazdu była wykonana w „naszym warsztacie”, którego właścicielem w 2019 r. była jego małżonka. Tym samym nie ulegało wątpliwości, że skorzystanie przez niego z propozycji ubezpieczyciela i nabycie u niego niezbędne materiały zależało wyłącznie od jego woli. To on podejmował bowiem decyzję o tym, od kogo zakupił niezbędne materiały. Nie wyjaśnił przy tym dlaczego skoro, jak twierdził wypłacone odszkodowanie nie wystarczyło na zakup nowych części po cenach rynkowych, nie zdecydował się na skorzystanie z oferty ubezpieczyciela. Winien ona zaś współdziałać przy wykonaniu zobowiązania z ubezpieczycielem (art. 355 § 2 k.c.). Jednocześnie, jak wskazano powyższej wysokości szkody ustalona została w oparciu o hipotetyczny koszt naprawy. Tym samym w ocenie Sąd Okręgowy także ww. rabaty powinny zostać uwzględniony właśnie od tak ustalonego rozmiaru uszczerbku.

Podsumowując apelacja okazała się uzasadniona w części tj. w zakresie różnicy kosztów naprawy ustalonej przez biegłego bez ww. rabatów i z nimi tj. 6.384,01 zł (39.127,09 zł – 32.743,08 zł). Zasądzona kwota polegała zatem obniżeniu do sumy 6.015,14 zł (12.399,15 zł – 6.384,01 zł), a zaskarżone rozstrzygnięcie uległo zmianie ww. zakresie na podstawie art. 386 k.p.c., o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 1 wyroku.

Jednocześnie z uwagi na objęcie zakresem zaskarżenia całości zasądzonej kwoty (punktu pierwszego wyroku Sądu Rejonowego) apelacja w pozostałym zakresie podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. (punkt II wyroku).

Konsekwencją powyższego rozstrzygnięcia była zmiana orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania przed Sądem I instancji i rozstrzygnięcie w tym zakresie na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. przez ich stosunkowe rozdzielenie. Powód przegrał niniejszą sprawę w 52 %. Przy czym koszty poniesione przez niego na ww. etapie wyniosły 4.918 zł i składały się na nie: uiszczona część opłaty sądowej w wysokości 501 zł, zaliczka na poczet biegłego wykorzystana w całości tj. 800 zł; wynagrodzenie pełnomocnika tj. 3.600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wersji obowiązującej) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Z kolei pozwana poniosła koszty postępowania przed Sądem Rejonowym w łącznej sumie: 4.164 zł, na którą składały się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wersji obowiązującej), opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł oraz niezwrócona część zaliczki uiszczonej na poczet dowodu z opinii biegłego - 547 zł (800 zł – 253 zł, k. 240). Całość kosztów postępowania przed Sądem Rejonowym wyniosła zatem 9.082 zł, z czego część przypadająca na powoda to 4.722,64 zł. Pokrył je jednak w wyższej kwocie tj. 4.918 zł. Zasądzeniu na jego rzecz polegała zatem kwota 195,36 zł, o czym orzeczono w punkcie I podpunkt 3 wyroku.

Powód nie uiszczył całości należnej opłaty od pozwu. Wytoczenie powództwa w niniejszej sprawie nastąpiło w 14 czerwca 2019 r. tj. przed wejściem w życie nowelizacji ustawy o kosztach sądowych z 4 lipca 2019 r., które nastąpiło 21 sierpnia 2019 r. Zgodnie zaś z art. 15 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 4 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469) w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie przedmiotowej nowelizacji przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w nowym brzmieniu stosuje się wyłącznie do pism i wniosków podlegających opłacie, wnoszonych po dniu jej wejścia w życie oraz wydatków powstałych po ww. dacie. Jak ponosi się zaś w literaturze przedmiotu powyższe dotyczy także

wysokości opłat (M. Uliasz, w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do ustawy z 4.7.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, red. J. Gołaczyński i D. Szostek, komentarz do art. 15 ustawy nowelizującej, Legalis). Powód rozszerzył powództwo pismem z dnia 12 stycznia 2020 r. Brakująca część opłaty od pozwu zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w wersji obowiązującej wynosi zatem 249 zł (750 zł - 501 zł). Z kolei jej część przypadająca na powoda to 129,48 zł (52%), a na pozwaną 119,52 zł (48%), o czym rozstrzygnięto w punkcie I podpunkt 2 wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. również przez ich stosunkowe rozdzielanie. Przy czym powód także je przegrał w 52 %. Koszty ww. postępowania poniesione przez niego wyniosły zaś 1.800 zł tytułem zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wersji obowiązującej), a przez pozwaną 2.550 zł i składała się na nie opłata od apelacji w wysokości 750 zł oraz 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (§ 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wersji obowiązującej). Łącznie wynosiły one zatem 4.350 zł, z czego pozwanego obciążała suma 2.262 zł. Pokrył jej jednak jedynie w kwocie tj. 1.800 zł. Zasądzeniu od niego na rzecz pozwanej polegała zatem suma 462 zł, o czym rozstrzygnięto w punkcie III wyroku.

Ewa Blumczyńska